

אכילת ארעי, ושתיית יין, בסוכה

שוע"ר סי' יד

ה אם רוצה להטיל בה ציצית תוך שלשים יום ולברך עליו הרשות בידו ואינה ברכה לבטלה ואע"פ שהוא פטור מן הדבר יכול לומר וצונו להתעטף כמו שהנשים מברכין על כל המצות שהן פטורות מהם מטעם שיתבאר בסי' י"ז עיי"ש.

שוע"ר סי' יז

ג ומכל מקום אפילו נקבות וודאים וכן עבדים אם ירצו להתעטף בציצית ולברך הרשות בידן, כמו שנוהגין בשאר מצות עשה שהזמן גרמא ויכולין לומר וצונו להתעטף בציצית אע"פ שהן אינן מצווין, מפני שהאנשים מצווים על כך, וגם הן כשמקיימין מצות שהם פטורים מהם, אעפ"י שאין להם שכר גדול כמצווה ועושה מכל מקום קצת שכר יש להם, לכן יכולות הן לברך על כל מצות שהן פטורין מהם אם עושין המצות כתיקונן בענין שהאנשים יכולים לברך עליהם.

שוע"ר סי' תרלט

ו המבדיל על הכוס צריך לכנוס לסוכה להבדיל שם שהרי בשאר ימות השנה נכנס לביתו להבדיל שם.

ז אוכלין אכילת עראי חוץ לסוכה אבל אסור לישן אפילו שינת עראי חוץ לסוכה לפי שבשינה אין לחלק בין עראי לקבע שלפעמים שאינו מנמנם אלא מעט ודיו בכך לפיכך זו היא שינת קבע שלו שחייב ליכנס לסוכה בשבילה.

ח במקומות הקרים שיש צער לישן בסוכה מחמת הקור ואין לו כרים וכסתות כראוי אין צריך לישן בסוכה ואפילו יש לו כרים אלא שאי אפשר לו להכין להם מקום בסוכה לכל שבעת ימי החג בענין שיצטרך לטרוח להוציאן מהסוכה בשעת האכילה ולחזור ולהכניסן בעת השינה והיא טרחא יתירה ומצטער בטרחא זו בענין שאם היה לו טרחא כזו לישן בביתו לא היה ישן בביתו אינו צריך לישן בסוכה שכל המצטער בישיבת הסוכה פטור מישיבתה כמו שיתבאר בסי' תר"מ.

ט ועכשיו נהגו העולם להקל בשינה שאין ישינים בסוכה רק המדקדקים במצות ויש שלמדו עליהם זכות למי שנשוי אשה שחייב לשמח את אשתו ברגל ונשים פטורות מן הסוכה א"כ אם אינו רוצה לפרוש מאשתו מקרי דבר מצוה וכל העוסק במצוה פטור ממצוה אחרת כמו שיתבאר בסימן תר"מ ועל כן הוא פטור משינה בסוכה בלילה ואפילו אם אשתו אינה טהורה מכל מקום שייך שמחה כשבעלה מתייחד עמה בחדר אחד כמ"ש.

ומכל מקום טוב להחמיר שיהיה לו סוכה מיוחדת שיוכל לישן שם עם אשתו ויקיים שתי המצות.

יא כבר אמרנו שמותר לאכול אכילת עראי חוץ לסוכה וכמה היא אכילת עראי כביצה שכן דרך האדם לטעום פעם אחת מלא פיו חוץ לביתו ומלא פיו הוא כביצה שאין בית הבליעה מחזיק יותר מכביצה.

במה דברים אמורים בפת העשויה מחמשת המינים או בתבשיל העשוי מחמשת המינים אבל שאר מיני מאכלים ואין צריך לומר מיני פירות אפילו אוכל מהם הרבה ואפילו קובע עליהן סעודתו מותר לאכלן חוץ לסוכה לפי שקביעת מינים אלו אינה חשובה אלא כאכילת עראי של פת.

יב מותר לשתות כל המשקין חוץ לסוכה אפילו יין ואפילו שותה יותר מרביעית וכל המחמיר על עצמו שלא לשתות חוץ לסוכה אפילו מים הרי זה משובח.

במה דברים אמורים כששותה דרך עראי אבל אם קובע את עצמו לשתות יין או שאר משקין שדרך לקבוע עליהן כגון מי דבש ושכר במדינות אלו שרגילין לקבוע עליהן לשתות בלא סעודה צריך לכנוס לתוך הסוכה.

אבל אין צריך לברך לישב בסוכה לפי שהשתיה היא טפילה לאכילה וברכת לישב בסוכה שבירך על אכילת שחרית היא פוטרת את השתיה של כל היום וכן היא פוטרת את השינה וטיול בסוכה כל היום שאין צריך לברך עליהם שאפילו יצא חוץ לסוכתו אחר האכילה והפסיק הרבה בין האכילה להשתיה ושינה וטיול מכל מקום כיון שכולם נמשכים וטפלים לאכילה שהיא עיקר מצות הישיבה בסוכה ברכת האכילה פוטרתן.

ואפילו שותה וישן ומטייל קודם האכילה אין צריך לברך לפי שהן טפלים להאכילה שלאחריהם.
טו ואפילו אם אינו רוצה לאכול בסוכה זו אלא שנכנס לתוכה לישן ולטייל צריך לברך לישב בסוכה שאין שינה וטיול שבסוכה זו נפטרין בברכה שבירך בסוכה אחרת אבל אם נכנס לתוכה לאכול בתוכה מיני מאכלים שמותר לאכלן חוץ לסוכה אין צריך לברך.

ואם רוצה לקבוע את עצמו שם לשתות יין ושאר משקים שדרך לקבוע עליהם מן הדין צריך לברך שהרי אסור לשתותן חוץ לסוכה ומכל מקום לפי שיש מפקפקין על ברכה זו לכן נכון הדבר שלא לקבוע את עצמו בשתיה רק בסוכה שאכל בה היום ובירך עליה לישב בסוכה.

יט ויש חולקין על כל זה ואומרים ... אין למדין בגזירה שוה זו שיהיה חובה לאכול אף בשעת הגשם שכיון שהוא מצטער מחמת הגשמים הוא פטור מן הסוכה אף בלילה הראשונה. ואע"פ שהעיקר כסברא הראשונה בכל זה מכל מקום בליל שני של גליות ... יש לסמוך על סברא האחרונה ואינו צריך לאכול בסוכה בשעת הגשם, ומי שרוצה להחמיר על עצמו גם בליל שני כסברא הראשונה אינו צריך לקדש בסוכה אלא יקדש ויאכל כל סעודתו בתוך הבית, ואחר האכילה יכנוס לסוכה ויאכל שם כזית, ולא יברך לישב בסוכה.

שוע"ר סי' תרמג

א סדר הקידוש בליל א' של סוכות בתחלה מברך על היין ואח"כ אומר קידוש היום ואח"כ יברך לישב בסוכה.

ג וכל זה בליל יו"ט או בליל שבת שיש בהן קידוש היום לכך הוא סומך ברכת הסוכה לקידוש היום, אבל בשאר סעודות החג אפילו בסעודת שבת ויו"ט שחרית שמברך על הכוס כיון שאינו אומר קידוש היום אינו אומר לישב בסוכה קודם שתיית הכוס לפי שצריך לסמוך ברכה זו להאכילה שהיא עיקר המצוה שעליה מברכין.

ברכי יוסף סי' תרלט

ח וראיתי להרב החסיד מר זקני מהר"א אזולאי זלה"ה בהגהותיו כ"י שכתב יש שנסתפק אם רצו להחמיר על עצמן אותם שהם פטורים מסוכה לאכול ולישן מה אם מברכין עליה, וכתב בספר בית מועד דהואיל וקבעה עליו חובה גילה דעתו שאינו מצטער ומברך עכ"ד, ונ"ל שאין לסמוך על סברא זו ... ואם בירך הוי ברכה לבטלה.

רשימת היומן ע' קסב

[במוצאי יו"ט תרצ"א] הבדלתי על היין, וציוני לברך גם "לישב בסוכה" (אלא שהי' בדעת – וכן הי' – לאכול אח"כ סעודת הערב).

רשימת היומן ע' רסב

סוכות [תרצ"ג] בליל ב' וכן [ב]יום ב', הי' גשם שוטף, גם יותר משיעור דשו"ע, ואמר "לישב בסוכה" צריך לברך, וכן עשה.